

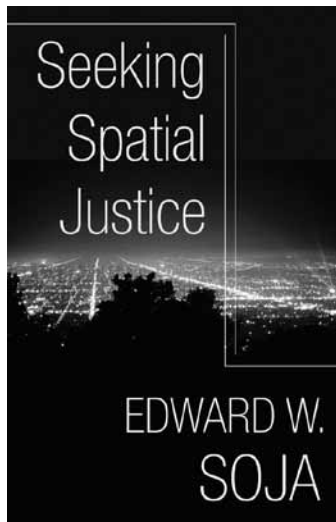
Tilallista oikeudenmukaisuutta amerikkalaisin esimerkein

SOJA, EDWARD W. (2010). *Seeking spatial justice*. 256 s. University of Minnesota Press, Minneapolis.

Oikeutta, oikeutusta ja oikeudenmukaisuutta on pohdittu angloamerikkalaisessa maantieteessä jo vuosikymmeniä. Edward Sojan uusin teos jatkaa tätä keskustelua peilamalla tilallista oikeutta ja oikeudenmukaisuutta aiempiin tutkimuksiin ja Los Angelesiin sijoittuviin esimerkkeihin.

Soja erottaa tilallisesta oikeudenmukaisuudesta kolme tasoa, joiden kautta hänen teoksensa rakentuu. Hän ajattelee spatiaalista oikeudenmukaisuutta teoreettisena käsitteenä, empiirisen analyysin muotona sekä sosiaalisen ja poliittisen toiminnan strategiana. Teoreettisen ja empiirisen tarkastelun lisäksi Soja pyrkii tarjoamaan välineitä niille, jotka haluavat vaikuttaa epäoikeudenmukaisuuden maantieteeseen ja kaupungeissa vallitseviin eriarvoistaviin käytäntöihin.

Teoksen lähtökohtana on ajatus tasa-arvoisesta yhteiskunnasta. Resurssien, palveluiden ja saavutettavuuden tasa-arvoisen jakaantumisen tulisi Sojan mukaan kuulua ihmisen perusoikeuksiin. Tällöin asuinpaikka ei vaikuttaisi kielteisesti jokapäiväiseen elämään ja terveyteen. Soja keskittyy nimenomaan kaupunkeihin, joten hänen tavoittelemansa spatiaalinen tasa-arvo viittaa esimerkiksi köyhien tarpeiden huomioon ottamiseen julkisessa liikenteessä. Tällöin oikeudenmukaisuus voi tarkoittaa vaikka sitä, että bussiyhteydet ovat yhtä hyvin saavutettavissa ja yhtä laadukkaat kaikkialla kaupungissa. Sojan tulkinnan mukaan kaupunkien suunnittelu on puolueellista. Tämä johtaa rodulliseen, luokkaan liittyvään ja alueelliseen epätasa-arvoon. Teos rohkaisee kyseenalaistamaan näitä eriarvoistavia käytäntöjä.

Soja tukeutuu teoksessaan tutkimuksiin, joissa näkyy kriittisen maantieteen näkökulma tai marxilainen pohjavire. Erityistä näkyvyyttä saavat Henri Lefebvren tekstit oikeudesta kaupunkiin sekä David Harveyn oikeudenmukaisuuteen liittyvä ajattelu. Näiden lisäksi Soja esittelee muun muassa Mustafa Dikeçin ja Marc Purcellin tutkimuksia. Dikeç on tarkastellut spatiaalista epäoikeudenmukaisuutta Pariisiin tiiviisti asutetulla esikaupunkialueella, joka on kamppailut maahanmuuttoon liittyvien haasteiden kanssa. Purcell puolestaan ammentaa Lefebvren ajatuksista puhuessaan ihmisten oikeudesta tilaan.

Lukijan on vaikea olla huomaamatta yhtymäkohtia arvosteltavan teoksen ja monien Sojan aiempien teosten välillä. Yhteistä on ensinnäkin tilallisuuden ja tilallisen käänteen korostaminen. Sojan mielestä monia ilmiöitä on aiemmin tarkasteltu lähinnä ajan näkökulmasta, kunnes tilallisen käänteen myötä on saatu mahdollisuuksia uudellaisille tulkinnoille. Näin on käynyt myös oikeuden ja oikeudenmukaisuuden kysymysten kohdalla. Toinen yhteneväisyys aiempiin teoksiin on Sojan viehtymys Los Angelesiin.

Soja konkretisoi spatiaalisen oikeudenmukaisuuden ajatuksia kolmen esimerkin avulla. Ensimmäiseksi hän tarkastelee tilallista oikeudenmukaisuutta Los Angelesissa. Hän käsittelee esimerkiksi työväen liikehdintää, kuilua rikkaiden ja köyhien välillä sekä yhteiskunnallista aktiivisuutta. Soja myös kuvaa oman työpaikkansa, UCLA:n (*The University of California, Los Angeles*), kaupunkitutkijoiden yhteistyötä organisaatioiden ja yhteiskunnallisten liikkeiden kanssa korostaen teorioiden hyödynnettävyyttä käytännön toiminnassa. Kolmannessa esimerkissään kirjoittaja kertoo vuoden 2001 terrori-iskujen vaikutuksista työntekijöihin Los Angelesissa. Oikeuden-

mukaisuuden kannalta iskuissa oli kiinnostavaa se, miten niiden aiheuttamaa kriisiä pidettiin verukkeena työvoiman vähentämiselle, saavutettujen etujen poistamiselle ja koko työväenliikkeen kyseenalaistamiselle.

Teoksen esimerkit ovat kuvaavia ja vakuuttavat lukijan oikeudenmukaisuuden tutkimisen tärkeydestä. Samaan aikaan korostuvat kuitenkin erot pohjoiseurooppalaisen ja yhdysvaltalaisen yhteiskunnan välillä. Haaste on sama kuin usean muun ihmismaantieteellisen teeman kohdalla: angloamerikkalaiset lähteet ovat korvaamattomia teorian ja käsitteellisen tarkastelun kannalta. Sen sijaan empiirinen aineisto muistuttaa siitä, miten tärkeää on huomata alueelliset erot ilmiöiden tarkastelussa. Mietin teosta luukiessani, kuinka olennaista oikeudenmukaisuuteen liittyvien kysymysten pohtiminen on suomalaisissa tai pohjoismaalaisissa yhteyksissä. Pohjoismaalaisen tutkimuk-

sen merkitys ei liity pelkästään siihen, että empiirisessä tutkimuksessa käsitellään toisenlaisia yhteiskuntia. Vähintään yhtä tärkeää on se, että pohjoismaalaisiin yhteyksiin sijoittuvat tutkimukset myös kyseenalaistavat joitain teoreettisia ja käsitteellisiä olettamuksia, ja siten kehittävät uudenlaista luentaa oikeudenmukaisuudesta.

Kaikkiaan *Seeking spatial justice* on hyödyllinen teos, jossa oikeudenmukaisuuteen liittyvää ajattelua esitellään selkeästi. Erityisen lämpimästi suosittelen teoksen lopussa olevaa koostetta, jossa kustakin luvusta kerrotaan joitain keskeisiä ajatuksia sekä suositellaan luvun teemoja käsittelevää lisäkirjallisuutta.

PÄIVI KYMÄLÄINEN
*Maantieteen laitos,
Turun yliopisto*